

Υπό το Φως
του Απόλλωνος
το Λούβρο
στους Δελφούς

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΕΝΤΥΠΟΥ

Γενικός συντονισμός - επιμέλεια

Αθανασία Ψάλτη, Προϊσταμένη της ΕΦ.Α. Φωκίδος
Δήμητρα-Μαρία Λάλα, Επιμελήτρια Αρχαιοτήτων, ΕΦ.Α. Φωκίδος

Επιστημονική έρευνα - κείμενα

Jean-Luc Martinez, Αθανασία Ψάλτη, Δήμητρα-Μαρία Λάλα, Débora Guillon,
Ανθούλα Τσαρούχα, Μαριλένα-Χρυσούλα Τσακουμάκη, Ειρήνη Περβολαράκη, Μαρία Βασιλείου

Καλλιτεχνική επιμέλεια

Σπήλιος Πίστας

Εικόνα εξωφύλλου

Giovanni Battista Tiepolo. Απόλλων και Δάφνη. Λάδι σε καμβά. 1741. Μουσείο του Λούβρου.

Δικαιώματα φωτογραφικού υλικού

© RMN-Grand Palais (musée du Louvre) / Stéphane Maréchal (εικ. 1), Raphaël Chirault (εικ. 3, 4),
Hervé Lewandowski (εικ. 5, 7, 13, 17, 20), RMN-GP (εικ. 9), Tony Querrec (εικ. 12), Philippe Fuzeau (εικ. 15),
Pierre Philibert (εικ. 18), Mathieu Rabeau (εικ. 22), Franck Raux (εικ. εξώφυλλου / οπισθόφυλλου).

© Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού / Ο.Δ.Α.Π. / Εφορεία Αρχαιοτήτων Φωκίδος (εικ. 2, 6, 8, 10, 11, 14, 16, 19, 21, 23)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Διεύθυνση Αρχαιολογικών Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων

Εφορεία Αρχαιοτήτων Φωκίδος

© 2021 - Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού / Μουσείο του Λούβρου

Υπό το Φως του Απόλλωνος

το Λούβρο στους Δελφούς

21/9/2021-31/1/2022
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΕΛΦΩΝ

Εισαγωγή

Η έκθεση «Υπό το Φως του Απόλλωνος: το Λούβρο στους Δελφούς» αποτελεί επιστημονική συνεργασία του Μουσείου του Λούβρου, της Εφορείας Αρχαιοτήτων Φωκίδος και της Διεύθυνσης Αρχαιολογικών Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Το πανελλήνιο ιερό του Πύθιου Απόλλωνος στους Δελφούς, όπου λειτούργησε το φημισμένο Μαντείο από τον 8ο αι. π.Χ. έως και το τέλος του 4ου αι. μ.Χ., υπήρξε αναμφίβολα σημείο αναφοράς όχι μόνο κατά την αρχαιότητα, αλλά και κατά τους νεότερους χρόνους, όταν ο αρχαίος κλασικός πολιτισμός ανακαλύφθηκε εκ νέου από την Ευρώπη και άρχισε να μελετάται συστηματικά αποτελώντας πηγή

έμπνευσης για την Τέχνη, τις Επιστήμες και τα Γράμματα.

Στην έκθεση που παρουσιάζεται, είκοσι οκτώ αριστουργήματα του Λούβρου, από τον 14ο αι. π.Χ. έως τον 19ο αι., συνομιλούν με εκθέματα της μόνιμης έκθεσης του μουσείου των Δελφών στο πλαίσιο ενός πρωτότυπου διαλόγου. Στόχος του εγχειρήματος αυτού είναι η μέθεξη του σημερινού περιηγητή του μαντείου με μία πλέον επίκαιρη προσέγγιση τόσο των ζητημάτων της δελφικής αρχαιολογίας όσο και της υπόστασης του Πύθιου Απόλλωνος, της έμπλης πνευματικού και ουμανιστικού χαρακτήρα θρησκευτικής λατρείας του αρχαίου ελληνικού κόσμου.

Οι ενότητες που ακολουθούν προσφέρουν μία νέα θεώρηση της σημασίας των Δελφών και δίνουν την ευκαιρία για έναν προσωπικό αναστοχασμό ως προς τον καιρίο ρόλο του «απολλώνιου φωτός» στη διαμόρφωση του αρχαίου παρελθόντος, του σημερινού παρόντος και πολύ περισσότερο ενός άδηλου μέλλοντος. Η έκθεση εντάσσεται στους εορτασμούς για την επέτειο των διακοσίων ετών από την Ελληνική Επανάσταση του 1821.

◀ 1

Odilon Redon. Το άρμα του Απόλλωνος. Αντίγραφο οροφωγραφίας στο Λούβρο του Ευγένιου Ντελακρουά, περ. 1868. Μουσείο του Λούβρου - Εθνικό Μουσείο Eugène-Delacroix.

Η σχέση με την Ανατολή

Η φήμη του μαντείου των Δελφών ήδη κατά τον 8ο αι. π.Χ. ήταν μεγάλη, όπως μαρτυρούν τα ομηρικά έπη, αλλά και τα έργα τέχνης που ήλθαν στο φως, αφιερώματα Ελλήνων και ξένων. Χαρακτηριστικά μάλιστα είναι τα αναθήματα που έχουν ανατολική προέλευση ή αποτελούν μεταπλάσεις ανατολικών προτύπων.

Η «κυπρο-φοινικική» φιάλη των Δελφών εντάσσεται σε μία ευρύτερη ομάδα αγγείων που διακινούνται κατά τους πρώιμους ιστορικούς χρόνους, από την Εγγύς Ανατολή έως την Ετρουρία, και μαρτυρούν τις έντονες εμπορικές και πολιτιστικές επαφές σε όλη τη λεκάνη της Μεσογείου. Ήταν από πολύτιμα υλικά, όπως χαλκό και ασήμι, και έφεραν έκκρουστη διακόσμηση με παραστάσεις πλούσιου θεματολογίου: σκηνές κυνηγιού και μαχών, αιγυπτιακές θεότητες, ζώα (ταύρους, λέοντες, ίππους, πτηνά, αγελάδες), γρύπτες και, σφίγγες.

▲2

Λεπτομέρεια χάλκινης φιάλης με παράσταση πολιορκίας πόλεως. Έργο κυπρο-φοινικικού εργαστηρίου. Τέλη 8ου αι. π.Χ. Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών.

Στην αιγυπτιακή τέχνη η σφίγγα με κεφαλή ανδρός και σώμα λιονταριού ήταν συνήθης και συμβόλιζε τους φαραώ. Αντιθέτως, στην Εγγύς Ανατολή και την Κύπρο οι σφίγγες ήταν φτερωτές με γυναικείο κεφάλι, παρόμοιες με αυτές που αποδόθηκαν στη συνέχεια από τους αρχαίους Έλληνες καλλιτέχνες.

3▶

Επίθετος διάκοσμος επίπλου με αιγυπτιαζουσα σφίγγα από το Arslan Tash (περιοχή Χαλεπίου, σημερινή βόρεια Συρία). 8ος αι. π.Χ. Μουσείο του Λούβρου.

▲4

Φιάλη από ήλεκτρο, διακοσμημένη με μυθολογικές σκηνές και ζωφόρο με σφίγγες. Από το Ιδάλιον της Κύπρου. 750-600 π.Χ. Μουσείο του Λούβρου.

Δελφική θεολογία - Γνώθι σαυτόν

Η δαιμονική Σφίγγα, μειζογενές ον με κεφαλή γυναίκας, σώμα λέοντος και δρεπανόσχημα φτερά, δάνειο της Ανατολής στην αρχαία ελληνική τέχνη, υπήρξε εικονογραφικό θέμα πολύ δημοφιλές στην αρχαϊκή Ελλάδα. Συνδέθηκε με επιτύμβια και με αναθηματικά μνημεία, όπως το κολοσσικό άγαλμα της Σφίγγας των Δελφών, ανάθημα των Ναξίων του βου αι. π.Χ. Με το τέρας αυτό αναμετρήθηκε ο Οιδίπους, επιστρέφοντας από το μαντείο των Δελφών και προσπαθώντας να αποφύγει όσα οι θεοί είχαν ορίσει για εκείνον. Λύνοντας το αίνιγμα που έθετε η Σφίγγα σε κάθε διαβάτη, έγινε ο νέος βασιλιάς της Θήβας και παντρεύτηκε τη μητέρα του Ιοκάστη, οδηγούμενος εν

αγνοία του στο αμάρτημα της αιμομιξίας. Το τραγικό τέλος του Οιδίποδα μετά την αποκάλυψη της αλήθειας αποτέλεσε την πλέον διδακτική εκδοχή του ακρογωνιαίου λίθου της δελφικής θεολογίας, του «Γνώθι σαυτόν». Ο κάθε άνθρωπος, δηλαδή, οφείλει να διάγει βίο ενάρετο γνωρίζοντας ότι η μοίρα του είναι εκ των προτέρων ορισμένη από τους θεούς, όπως ο σοφότερος των ανθρώπων, κατά τον Πύθιο Απόλλωνα, ο Σωκράτης, αποδέχθηκε λίγο πριν το δικό του τέλος στην κατά τον Πλάτωνα Απολογία του.

▲5

Ερυθρόμορφος στάμνος με παράσταση του Οιδίποδα με τη Σφίγγα. Αποδίδεται στον Ζωγράφο του Μενελάου. Περ. 440 π.Χ. Μουσείο του Λούβρου.

▲6

Η Σφίγγα, ανάθημα των Ναξίων στους Δελφούς. Περ. 560 π.Χ. Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών.

Η ισχύς των χρησμών

Η φιλονικία του Ηρακλή με τον Απόλλωνα για τον δελφικό τρίποδα ήταν ένα διαδεδομένο εικονογραφικό θέμα κατά την αρχαιότητα, γεγονός το οποίο απηχεί τη βαρύτητα του δελφικού μαντείου και των χρησμών του.

Ο Απόλλων αναγνωρίζεται μάλιστα ως ο σπουδαιότερος χρησιμοδότης θεός, που ανταποκρίνεται στην εσωτερική ανάγκη των ανθρώπων να γνωρίσουν το μέλλον τους και να λάβουν τις ορθές αποφάσεις. Στους Δελφούς η χρησιμοδοσία γινόταν μια φορά τον μήνα, στο άδυτο του ναού, ενώ βούληση του θεού εκφραζόταν μέσω των παραληρηματικών κραυγών της Πυθίας, τις οποίες αναλάμβανε το ιερατείο να αποδώσει σε έμμετρο κυρίως λόγο.

Οι 615 σωζόμενοι χρησμοί παραδίδονται από γραμματειακές πηγές και ελάχιστες επιγραφές. Δόθηκαν για ποικίλα ερωτήματα που αφορούσαν ζητήματα διεξαγωγής πολέμων, θρησκευτικά και πολιτειακά ή για προσωπικές υποθέσεις, δηλαδή την οικογενειακή αποκατάσταση, τη νίκη σε αγώνες κ.ά. Οι ερμηνείες των

χρησμών ήταν πάντοτε αμφίσημες, ήταν δυνατό δηλαδή να ερμηνευθούν κατά την κρίση του ερωτώντος· γι' αυτό τον λόγο ο Απόλλων έλαβε το προσωνύμιο «Λοξίας», που σημαίνει πλάγιος ή διφορούμενος.

▲7

Ερυθρόμορφος στάμνος. Η διαμάχη ανάμεσα στον Απόλλωνα και τον Ηρακλή για τον δελφικό τρίποδα. Αποδίδεται στον ζωγράφο των Σειρήνων. Περ. 480 π.Χ. Μουσείο του Λούβρου.

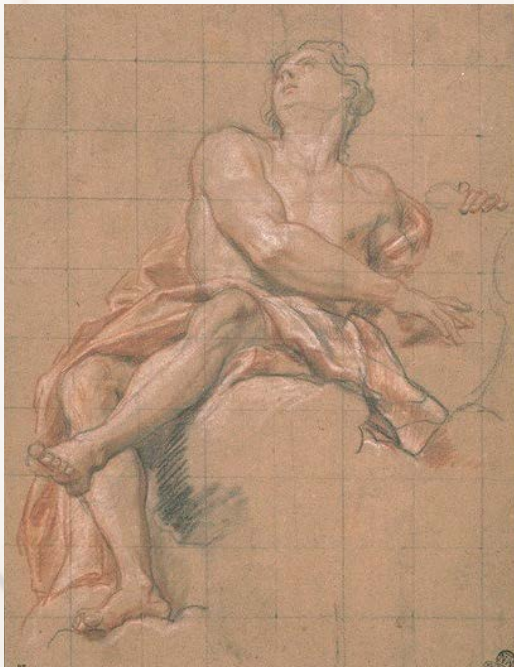
▲8

Το ανατολικό αέτωμα του Θησαυρού των Σιφνίων. Η διαμάχη ανάμεσα στον Ηρακλή και τον Απόλλωνα για τον δελφικό τρίποδα. Περ. 525 π.Χ. Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών.

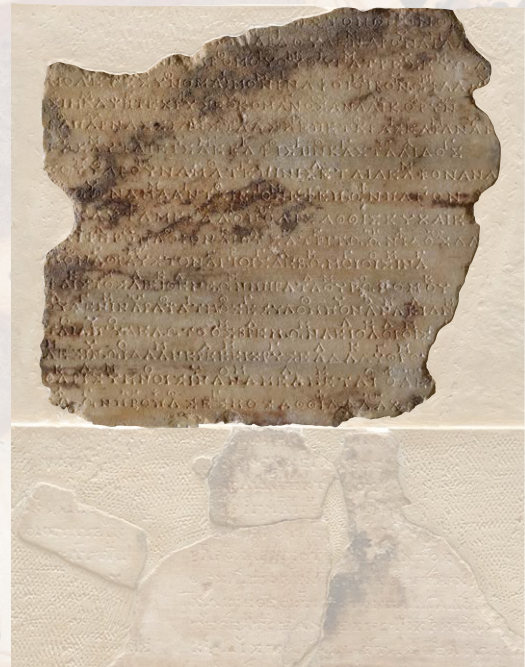
Απόλλων Μουσηγέτης

Στην αρχαία ελληνική μυθολογία ο Απόλλων παρουσιάζεται ως προστάτης της μουσικής δημιουργίας, της ποίησης και των τεχνών, εκπροσωπώντας το μέτρο και την αρμονία. Κατά τον Ησίοδο, οι αοιδοί και οι κιθαριστές προέρχονταν από τον ίδιο τον Απόλλωνα, όπως οι βασιλείς από τον Δία. Ο θεός συνόδευε με τη λύρα του τον χορό και το τραγούδι των Μουσών, γι' αυτό έλαβε την προσωνυμία *Μουσηγέτης*. Εύλογα, λοιπόν, ο Απόλλων απεικονίζεται συχνά ως Κιθαρωδός, να κρατά την επτάχορδη λύρα του, τόσο κατά την αρχαιότητα όσο και στην ευρωπαϊκή τέχνη.

Οι Δελφοί συνδέθηκαν άρρηκτα με τη μουσική. Σύμφωνα με την παράδοση, ο Απόλλων, όταν την άνοιξη επέστρεφε από τον βορρά, συνοδευόταν από το τραγούδι των τζιτζικιών, των αηδονιών και των χελιδονιών, ενώ η φύση ηρεμούσε. Επίσης, στο ιερό των Δελφών λάμβαναν χώρα σημαντικοί μουσικοί αγώνες: τεκμήριο αυτών αποτελούν οι ενεπίγραφοι στίχοι δύο ύμνων προς τον Απόλλωνα από τον Θησαυρό των Αθηναίων, οι παλαιότερες «παρτιτούρες» της κλασικής αρχαιότητας, που χρονολογούνται τον 2ο αι. π.Χ.

▲9
Antoine Coypel. Απόλλων με λύρα. 17ος-18ος αι.
Μουσείο του Λούβρου.

▲10
Ενεπίγραφος λίθος με ύμνους αφιερωμένους στον
Απόλλωνα. Περ. 128 π.Χ. Αρχαιολογικό Μουσείο
Δελφών.

Νίκες για τον Απόλλωνα

Κατά την αρχαιότητα η φτερωτή θεά Νίκη θεωρούνταν ως ο εκφραστής της βούλησης των θεών, που ανήγγελλε, επιβράβευε και δόξαζε τους νικητές. Η μορφή της απαντάται συχνά στην πλαστική, την αγγειογραφία, την κοροπλαστική και την χρυσοχοΐα. Οι Νίκες που έχουν έλθει στο φως στους Δελφούς προέρχονται από δημόσια οικοδομήματα και λειτουργούσαν ως σύμβολο προβολής νικητήριων αγώνων κάθε κυριολεκτικού ή μεταφορικού πεδίου μάχης.

Το ίδιο το θέμα του ιδρυτικού μύθου του δελφικού μαντείου ήταν η δρακοντοφονία, δηλαδή η νίκη του Απόλλωνος κατά του Πύθωνος, του γιού της Γης, πρώτης θεότητας του ιερού. Σε ανάμνηση της νίκης αυτής τελούνταν τα Πύθια, εορτές πανελλήνιες προς τιμήν του θεού. Κάθε τέσσερα χρόνια πλήθη συνέρρεαν στους Δελφούς, από κάθε γωνιά του αρχαίου κόσμου, σε μια εξαιρετική ευκαιρία για κοινωνική συναναστροφή, άσκηση διπλωματίας και επίδειξη πολιτικής ισχύος. Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος ήταν οι μουσικοί και αθλητικοί αγώνες, οι οποίοι προσέδιδαν στους νικητές απaráμιλλη φήμη και δόξα για τους ίδιους και τις πόλεις τους.

▲ 11

Τμήμα πήλινης φτερωτής Νίκης που κοσμούσε τη στέγη του ναού της Αθηνάς Προναίας (ακρωτήριο). Τέλη βου αι. π.Χ. Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών.

12 ▶

Ερυθρόμορφος αμφορέας. Παράσταση φτερωτής Νίκης. Αποδίδεται στον ζωγράφο του Βερολίνου. Περ. 480-470 π.Χ. Μουσείο του Λούβρου.

Απόλλων και αρχαίο δράμα

Ο Απόλλων για να λάβει την ιδιότητα του εξαγιστή, ως Πύθιος, και του χρησμοδότη, ως Λοξίας, αυτοεξορίστηκε προκειμένου να εξιλεωθεί για τον φόνο του Πύθωνος. Σε ανάμνηση αυτής της οικειοθελούς αποχώρησης, κάθε χειμώνα εγκατέλειπε το μαντείο, ενώ τη θέση του καταλάμβανε ο Διόνυσος. Η σύνδεση των δύο φαινομενικά μη συμβατών υποστάσεων, της απολλώνιας αρμονίας και της διονυσιακής μανίας, συμβόλιζε με σαφήνεια την ισορροπία που προσέφερε ο Απόλλων με την επιβολή της

δικαιοσύνης έναντι της αυτοδικίας. Η σκηνή στις *Ευμενίδες* του Αισχύλου, όπου ο Ορέστης προσφεύγει στο μαντείο των Δελφών αγκαλιάζοντας τον μαντικό ομφαλό, προκειμένου να ζητήσει εξιλέωση για τον φόνο της μητέρας του Κλυταιμνήστρας, αποτελεί την κορυφαία ποιητική απόδοση αυτής της νέας ηθικής αντίληψης.

Η επανάληψη της σκηνής αυτής σε πληθώρα ερυθρόμορφων αγγείων του 4ου αι. π.Χ. από τη Νότιο Ιταλία έχει συσχετισθεί με ζητήματα φιλοσοφικής σκέψης και πολιτικών αντιλήψεων της εποχής. Επιπλέον, συνδέεται άμεσα με τη θρησκευτική κυριαρχία και ισχύ του μαντείου των Δελφών κατά την ίδια περίοδο.

▲ 13

Ερυθρόμορφος κρατήρας. Ο εξαγισμός του Ορέστη από τον Απόλλωνα. Αποδίδεται στον ζωγράφο των Ευμενίδων. 380-370 π.Χ. Μουσείο του Λούβρου.

▲ 14

Μαρμάρινος ομφαλός, διακοσμημένος με τον *αγρηνό*. 330 π.Χ. Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών.

Ο Απόλλων της Ευρώπης

Ο δελφικός κίονας με τις τρεις χορεύτριες που ξεπροβάλλουν μέσα από ακάνθους αποτελεί ένα γνωστό παράδειγμα γυναικείων μορφών της κλασικής αρχαιότητας συνδεδεμένων με τη βλάστηση και τη φύση. Χαρακτηριστική, επίσης, είναι η περίπτωση της νύμφης Δάφνης την οποία ο Απόλλων ερωτεύθηκε και καταδίωξε, ενώ εκείνη για να ξεφύγει μεταμορφώθηκε στο φυτό δάφνη. Ο μύθος αυτός υπήρξε αγαπημένο θέμα στην τέχνη της Ευρώπης. Τα έντονα συναισθήματα των πρωταγωνιστών και η συγκλονιστική στιγμή της μεταμόρφωσης παρείχαν στους καλλιτέχνες τη δυνατότητα να επιδείξουν τη δεξιότητά τους, μέσω ενός

θέματος ισχυρού συμβολισμού, όπως το κунήγι της ματαιότητας.

Η κλασική αρχαιότητα αποτέλεσε πηγή έμπνευσης και σημείο αναφοράς για την ευρωπαϊκή τέχνη, τόσο ως προς την αισθητική όσο και ως προς τη θεματολογία. Ο Απόλλων, θεός του φωτός και των τεχνών, απεικονίσθηκε σε πληθώρα καλλιτεχνικών έργων, από την Αναγέννηση και το Μπαρόκ έως τον νεοκλασικισμό των αρχών του 19ου αιώνα.

▲ 15

Théodore Chassériau. Απόλλων και Δάφνη. 1844-1845. Μουσείο του Λούβρου.

◀ 16

Ο κίονας με τις «χορεύτριες». 330 π.Χ. Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών.

Θνητοί Απόλλωνες

Ο Αντίνοος, ο αγαπημένος σύντροφος του αυτοκράτορα Αδριανού που πνίγηκε στον Νείλο το 130 μ.Χ., αποτέλεσε ήδη από τους ρωμαϊκούς χρόνους πρότυπο του νεανικού κάλλους και σύμβολο του άωρου νεκρού που χάνεται στην ύψιστη στιγμή της ακμής του. Μετά τον θάνατό του, με επιμέλεια του ίδιου του Αδριανού, αγάλματα και πορτραίτα του στήθηκαν σε ιερά και πόλεις της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, ενώ προς τιμήν του καθιερώθηκαν λατρείες και αγώνες. Επιπλέον, στον αφηρωτισμένο νεκρό αποδόθηκαν ιδιότητες θεοτήτων που συνδέονταν με δοξασίες της αναγέννησης και της μετά θάνατον ζωής, όπως ο Όσιρις, ο Διόνυσος και ο Απόλλων, στην περίπτωση των Δελφών.

Ο φιλέλληνας Αδριανός είχε μάλιστα ιδιαίτερη σχέση με τους Δελφούς: επισκέφθηκε το ιερό δύο φορές, αναδιοργάνωσε το Αμφικτυονικό Συνέδριο και τα Πύθια, φρόντισε να επισκευαστούν κτήρια και να ανεγερθούν νέα. Συντήρησε κατά αυτόν τον τρόπο τη φήμη του πανάρχαιου μαντείου που βίωσε μία νέα περίοδο ακμής κατά τους αυτοκρατορικούς χρόνους, δηλαδή την περίοδο από τον 1ο αι. π.Χ. έως και τον 2ο αι. μ.Χ.

▲17
Ο Αντίνοος Εκουέν. 18ος αι.
Μουσείο του Λούβρου.

▲18
Πορτραίτο του Αντίνοου με
τα χαρακτηριστικά του Όσιρι.
125-150 μ.Χ. / 19ος αι.
Μουσείο του Λούβρου.

19▶
Ο Αντίνοος των Δελφών.
130-138 μ.Χ. Αρχαιολογικό
Μουσείο Δελφών.

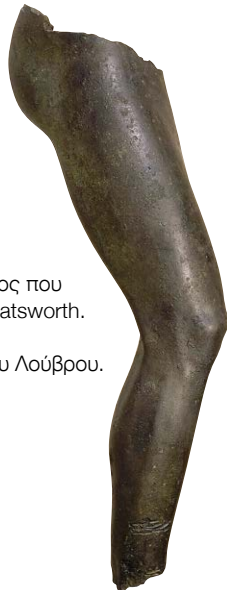
Το πρόγραμμα μελέτης του Ηνιόχου

Τα τελευταία χρόνια βρίσκεται υπό εξέλιξη το πρόγραμμα μελέτης του Ηνιόχου των Δελφών, συνεργασία της Εφορείας Αρχαιοτήτων Φωκίδος, της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής, του Μουσείου του Λούβρου και του C2RMF. Απώτερο στόχο της μελέτης συνιστά η καλύτερη κατανόηση των τεχνικών καινοτομιών του «αυστηρού ρυθμού» (480-460 π.Χ.), ως προς την ανάπτυξη της μνημειώδους χαλκοπλαστικής στην Ελλάδα.

Η πρώτη αποστολή, που πραγματοποιήθηκε το 2017, αποκάλυψε, χάρη στον φθορισμό με ακτίνες Χ, τη λεπτή πολυχρωμία του γλυπτού, που οφείλεται στην υψηλή περιεκτικότητα του μπρούντζου σε κασσίτερο και στην επίστρωση από κασσίτερο και χαλκό. Οι επόμενοι στόχοι είναι η κατανόηση των

τεχνικών της χύτευσης με τη μέθοδο του χαμένου κεριού, που χρησιμοποιήθηκε για τα επτά ή οκτώ χυτευμένα τμήματα του αγάλματος του Ηνιόχου, καθώς και των μεθόδων της συγκόλλησής τους.

Το χάλκινο πόδι του Απόλλωνος του Μουσείου του Λούβρου επιτρέπει να δούμε το εσωτερικό ενός χυτευμένου χάλκινου αγάλματος, που χρονολογείται στην ίδια περίοδο, καθώς και να συγκρίνουμε τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν.

20 ►

Το δεξί πόδι χάλκινου αγάλματος που αποδίδεται στον Απόλλωνα Chatsworth. Από την Ταμασό της Κύπρου. Περ. 475-450 π.Χ. Μουσείο του Λούβρου.

21 ►

Ο Ηνιόχος των Δελφών. Μέρος του αναθήματος ενός τυράννου της Σικελίας μετά τη νίκη του σε αρματοδρομία. 480-460 π.Χ.

Ο ευρωπαϊός Απόλλων: ο Λουδοβίκος ΙΔ΄

Αρκετοί ευρωπαίοι ηγεμόνες επιχειρήσαν να συνδεθούν με τον θεό Απόλλωνα, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τον βασιλιά Λουδοβίκο ΙΔ΄ της Γαλλίας (1638-1715). Οι βασιλείς της δυναστείας των Βουρβόνων συνδέονταν κατά κύριο λόγο με τον ημίθεο ήρωα Ηρακλή.

Ο Λουδοβίκος ΙΔ΄ επέλεξε να συνδεθεί με τη λατρεία του Ήλιου, που αποτελούσε προσωποποίηση του Απόλλωνος. Η ταύτιση του με τον θεό του φωτός απηχεί τη λατρεία του μονάρχη για τις τέχνες και την ομόνοια, καθώς και την «ακτινοβολούσα» προσωπικότητά του.

▲ 22

Nicolas Coustou. Ο Απόλλων *Ιητήρ* (θεραπευτής) παρουσιάζει στη Γαλλία την προτομή του Λουδοβίκου ΙΔ΄. Μαρμάρινο ανάγλυφο. Μουσείο του Λούβρου.

Ως «Βασιλιάς Ήλιος», το βασίλειο περιστρεφόταν γύρω από αυτόν: όπως συμβαίνει με τον ήλιο, ο καθένας ήταν δυνατό να παρακολουθήσει την «ανατολή» (ξύπνημα) και τη «δύση» (κατάκλιση) του ηγεμόνα.

Πολλοί καλλιτέχνες στην αυλή της Γαλλίας ανέπτυξαν την εικονογραφία που συσχετίζει τον Απόλλωνα με τον Λουδοβίκο ΙΔ΄. Κατά τη βασιλεία του, οι απεικονίσεις του Ηρακλή παρέμεναν διαδεδομένες· ωστόσο, στις Βερσαλλίες, στο Λούβρο, στις κρήνες των κήπων, στη ζωγραφική, στα κινητά έργα τέχνης, ο Λουδοβίκος ΙΔ΄ παρουσιαζόταν συνήθως με απολλώνια χαρακτηριστικά.

▲ 23

Μαρμάρινη κεφαλή γενειοφόρου Ηρακλή από κολοσσικό άγαλμα. Ρωμαϊκής αυτοκρατορικής περιόδου, αντίγραφο έργου των μέσων του 4ου αι. π.Χ. Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών.

Η έκθεση διοργανώθηκε από το Μουσείο του Λούβρου και το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ελλάδας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Jean-Luc Martinez, Επίτιμος Πρόεδρος - Διευθυντής του Μουσείου του Λούβρου

Αθανασία Ψάλτη, Διευθύντρια της Εφορείας Αρχαιοτήτων Φωκίδας

Σε συνεργασία με

Déborah Guillon, Συνεργάτιδα Εκθέσεων, Μουσείο του Λούβρου

Δήμητρα-Μαρία Λάλα, Επιμελήτρια Αρχαιοτήτων, Εφορεία Αρχαιοτήτων Φωκίδας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Πολυξένη Αδάμ-Βελένη, Γενική Διευθύντρια

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Αναστασία Λαζαρίδου, Διευθύντρια

Νικολέττα Σαραγά, Προϊσταμένη Τμήματος Εκθέσεων

Τζένη Αλμπάνη, Αρχιτέκτων - Ιστορικός της Τέχνης

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΛΟΥΒΡΟΥ

Laurence des Cars, Πρόεδρος - Διευθύντρια

Dominique de Font-Réaulx, Διευθύντρια Σχεδιασμού και Πολιτιστικού Προγραμματισμού

Aline François-Colin, Αναπληρώτρια της Διευθύντριας Σχεδιασμού και Πολιτιστικού Προγραμματισμού

Κλειώ Καραγιώργη, Μουσειογράφος

Marie-Julie Chastang, Προϊσταμένη Τμήματος Εκθέσεων

Nicolas Lesur, Συντονιστής εκθέσεων

Sophie Hervet, Προϊσταμένη Τμήματος Γραφικής και Ψηφιακής Διαμεσολάβησης

Carol Manzano, Βοηθός στο Τμήμα Γραφικής και Ψηφιακής Διαμεσολάβησης

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΩΚΙΔΟΣ

Αθανασία Ψάλτη, Διευθύντρια

Δήμητρα-Μαρία Λάλα, Επιμελήτρια Αρχαιοτήτων

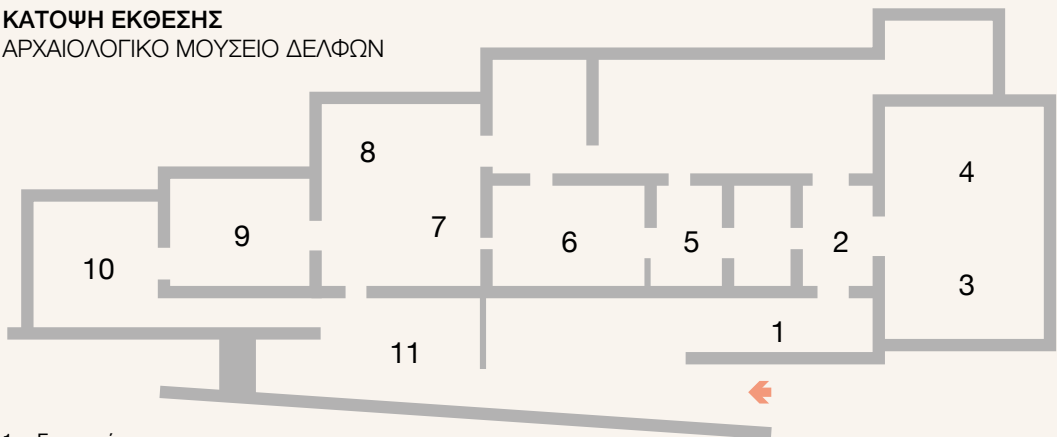
Αθανασία Ρέγκλη, Προϊσταμένη Τμήματος Συντήρησης

Χρήστος Παντερμάκης, Συντηρητής Αρχαιοτήτων

Λουκάς Μαυρόπουλος, Συντηρητής Αρχαιοτήτων

ΚΑΤΟΨΗ ΕΚΘΕΣΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΕΛΦΩΝ

1. Εισαγωγή
2. Η σχέση με την Ανατολή
3. Δελφική θεολογία - Γνώθι σαυτόν
4. Η ισχύς των χρησμών
5. Απόλλων Μουσηγέτης
6. Νίκες για τον Απόλλωνα
7. Απόλλων και αρχαίο δράμα
8. Ο Απόλλων της Ευρώπης
9. Θνητοί Απόλλωνες
10. Το πρόγραμμα μελέτης του Ηνιόχου
11. Ο ευρωπαϊός Απόλλων: ο Λουδοβίκος ΙΔ΄

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς

ΜΕ Διεύθυνση Αρχαιολογικών Μουσείων,
Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων

Εφορεία Αρχαιοτήτων Φωκίδος

